

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שכביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ה סיון תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 7:00 תל-אביב 7:16 חיפה 7:09 מוצאי יו"ט - ירושלים 8:19 תל-אביב 8:21 חיפה 8:23 ר"ת 8:54

פרשת במדבר

קירוב רחוקים

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "הקרב את מטה לוי" (פרק ג'ז)

ובמדרש רבה (פרק ג) הביאו חז"ל על פסוק זה את הפסוק "צדיק כתמר יפריח כארז בלבנון ישגה" ודרשוהו חז"ל על שבט לוי. וכתב בצוואת הבעל שם טוב שיטנו צדיק שנמשל ל"ארז" שאף שהוא גדול בתורתו, אינו משפיע על הזולת, כארז שהוא גדול אך אינו נושא פירות. מאידך, יש צדיק שנמשל ל"תמר" שמשפיע על הרחוקים ומקרבם לאביהם שבשמים כתמר שמפריח פרי. על שבט לוי דרשו פסוק זה. שאף שהיו עוסקים בתורה כארז, היו פורחים כתמר להשפיע על הבריות ולקרנם לתורה.

שאלה מעניינת ואקטואלית נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א: תלמיד חכם העוסק בקירוב רחוקים, נתקל ביהודי המורשש בדעות כוזבות ובמשיכה לעבודה זרה ר"ל. וכפי הנראה אי אפשר לנתקו לגמרי ממנה, אך בכל זאת ניתן להמעיט את הקשר אליה אך לא לנתק לגמרי, ויש לאותו יהודי קשרים עם אנשי כמורה והם רוצים לתת לו משרת כומר רח"ל, האם יש ענין לטפל באותו יהודי ולהרחיקו מהם עד כמה שאפשר, כדי להמעיט את עוונותיו?

ניסה הגר"י זילברשטיין להשיב על השאלה עפ"י רעיון המובא בספר **איילת השחר** (ע"ת פרשת כי תשא, להגראי"ל שטיינמן שליט"א) שם מובא שהגר"י **סולובייצ'יק** זצ"ל שאל את אביו רבי חיים זצ"ל על הפסוק שאמר אליהו הנביא (מלכים א-יח) "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, אם ה' הוא האלוקים לכו אחרינו, ואם הבעל, לכו אחרינו..." היאך מותר לומר על הבעל "לכו אחרינו", וכי אדם אוכל נבילות וטריפות ולפעמים אוכל בשר כשר, האם מותר לומר לו, אם אתה אוכל נבילות וטריפות תמשיך תמיד!?

השיב רבי חיים שבענייני אמונה אם הוא מאמין בעבודה זרה ועובד אותה במעט, אזי נחשב לעובד עבודה זרה, ולא נרויח מאומה אם נפרישו במעט, כי העוסק במעט עבודה זרה, נחשב לכולו עובד זרה, ולא נועיל מאומה אם נפרישו במעט.

לאור זאת חשב הגר"י להשיב גם על שאלה דידן שאין ענין לטפל באותו יהודי כדי להמעיט את הקשר שלו עם העבודה זרה שהרי אין בזה כל תועלת, כאמור.

ואולם כשהציע הגר"י את תשובתו לפני הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן, לא הסכים לדבריו, בנימוק שאין ללמוד הלכה מאגדה, וגם אין ללמוד דבר מדבר, ואולי בנידון שלנו אם נשפיע מעט על אותו יהודי ונקרבו לדרך הטובה, יתכן שיושפע מכך הרבה ואי אפשר לקבוע עליו בוודאות שלא יעזוב את העבודה זרה. (עפ"י חשוקי חמד)

להוציא יקר מזולל...

הגה"צ רבי מאיר פייסט זצ"ל הצליח באופן מיוחד לקרב רחוקים ליהדות. באישיותו הקורנת, בסבלנותו ובהבנתו את הזולת, מצאו אצלו הרחוקים מסילה לדרך תשובתם, ורבים שבו ליהדותם הודות להשפעתו.

מעשה בצעיר אומלל שנתפס לסמים רח"ל, והיה מלסטם את הבריות כדי לספק הרגלו הרע שנשתעבד לו. באחד הימים פרץ אותו צעיר לביתו של רבי מאיר ודרש ממנו סכום כסף. נכנס עמו רבי מאיר לשיחה, והעמידו על מצבו האומלל וכך הצליח לקשור עמו יחסי ידידות, עד שלבסוף שיכנע אותו שישתף איתו פעולה לצורך רפוינו.

ואכן כיוונו רבי מאיר לרופא מתאים והלה התרפא וחזר לחיים נורמליים. עולמות חדשים נפתחו בפני הצעיר שלא ידע אודותם עד היום הזה. הוא התוודע לחסד ולרחמים, לטוהר ולאמת שבדת ישראל והפך לבעל תשובה.

בכל מצב חיפש רבי מאיר את תועלתו של הזולת. הוא לא דאג - במקרה דנן - רק לעצמו כיצד להפטר מהחמסן האומלל שפרץ לביתו, הוא דאג גם להוציא את האומלל מהבוץ ששקע בו. והצליח בכך.

פני מאיר

החזקת לומדי תורה

לתמוך בלומדי תורה כדי שיוכלו לעסוק בתורה ללא טרדות! נלמד מהפסוק: "מטה זבולן" (פרק ב"ז)

ולכאורה, מדוע לא נאמר "ומטה זבולן" (עם ו' החיבור) כדרך שנאמר בשאר שבטים? וכתב בעל הטורים ליישב: "לפי שזבולן היה מפרנס ליששכר, וראיתי בתנחומא הטעם שלא אמר "ומטה" זבולן כמו שכתב בכולן, ללמד שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא ונותן לתוך פיו של יששכר, לפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפל לו, לומר ששכרו גדול כמותו. וכן הוא אומר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". וכתוב: "כי בצל החכמה בצל הכסף", לכן חשוב הכל כמטה אחד, וכאילו אמר יששכר מטה זבולן".

זכותם הנשגבה של התומכים בלומדי התורה

כל המסייע והתומך בלומדי התורה כדי שיוכלו לעסוק בתורה ללא הפרעות וטרדות הריהו שותף בזכות הגדולה והנשגבה של לימוד התורה המקיים את העולם כפי שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

וכבר אמרו חז"ל (בתד"א פ"ב): כל זמן שבני אדם מבטלין מן התורה, מבקש הקב"ה להחריב את העולם, וכדכתיב: "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל", ואין מצוקין אלא תלמידי חכמים.

ואמרו: בכל יום יוצאים מלאכי חבלה מלפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, ואלמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות, שתלמידי חכמים יושבין בהם ועוסקים בתורה, היו מחבלים את כל העולם כולו מיד...

הנה כי כן, לאור דברי חז"ל אלו, כמה גדולה האחריות וכמה רבה החובה לעשות הכל כדי שבתי המדרש יהיו מלאים בתלמידי חכמים לומדי תורה שבלימוד התורה שלהם מצילים את העולם ומגינים עליו מחורבן. ולאידך גיסא, מיהו זה אשר יהיו לבו לקחת על עצמו את האחריות להפריע ללומדי התורה ולמעט את לימודם, הרי בכך מזיק לעצמו ולעולם כולו.

יצר הרע חושב שהלומדים יעזבו את הישיבות

ידועים דברי החפץ חיים (עה"ת - וישלח) שבענין זה נלחם שרו של עשו נגד יעקב אבינו וכמובא ב**זוהר הק'** "ויגע בכף ירכו" (בראשית לב"כ) - אלו תמכין דאורייתא. ומעשי אבות סימן לבנים: בכל דור ודור מתאבקים אתנו שונאנו לרפות יד העמלים בתורה. ומכיון שרואים שהלומדים נלחמים בכל כוחם, אזי מכוון השונא את חיצו כלפי "תמכין דאורייתא" - אלו מחזיקי התורה, ומשתדל להפריעם מלתמוך בידי עמלי תורה באיזה אופן שהוא, או שלוקחים מהם את כספם ע"י מסים וארנוניות, או שמטמטמים את לב המחזיקים וקול שועת התורה ולומדיה אינו מגיע לאזנם, וכאן השונא מצליח, ועולה בידו להשפיע על המחזיקים לבל יתמכו בעמלי תורה ביד נדיבה.

[וכפי שרואים בזמנינו שהרשויות זוממות להטיל על לומדי הישיבות גזירת גיוס להשביית מהם, כביכול, את לימוד התורה, ואף שהם יודעים בעצמם שזו גזירה שציבור בני הישיבות לא יעמוד בה והם ימשיכו לימודם בכל מקום ובכל זמן, אך מטרתם הסופית היא באמת לא הגזירה עצמה, אלא ה"תמכין דאורייתא". שיהיה להם, לבסוף, אמתלא "מוצדקת" להוריד הסיוע הכספי למוסדות הללו].

ואולם ממשך החפץ חיים וכותב: "והשונא הוא היצר הרע חושב, שמיוון שעלתה בידו לשבור מטה לחמם של הלומדים, כבר יזניחו את לימודם ויעזבו את הישיבות, אבל כאן גילתה לנו התורה, כי אף על פי שהמלאך הצליח "ותקע כף ירך יעקב", אבל המלחמה עדיין נטושה, "בהאבקו עמו", יעקב מתאבק בעצמו עם המלאך, אף אחרי שנצח את התומכים, וזה לנו לאות, כי התורה לא תמוש מדורות הבאים, למרות כל העינויים והגזירות, אדרבה, יעקב יצא המנצח ועוד יעלה למדרגה ויותר גבוהה אשר בשם "ישראל יכונה".

חכם עדיף מנביא...

סח הרב שלמה לורינץ ז"ל: בשעתו נפגשתי עם ראש הממשלה דאז מר מ.ב. וביקשתי שיגדיל את תקציב הישיבות. ענה לי ראש הממשלה "מדוע להגדיל?" אני מציע שהממשלה תממן את כל תקציב הישיבות, כפי שהיא מחזיקה את האוניברסיטאות!" הופתעתי מהדברים ושמתני בלבי. הבאתי את הבשורה לישיבת מועצת גדולי התורה. היו ששמחו אתי, והרעיפו על ראשי ברכות חמות.

והנה קם ראש הישיבה רבינו הגרא"מ שך זצ"ל פניו להבים והכריז: "אני מתנגד להצעה, והריני אומר: היו לא תהיה!"

דבריו עוררו תדהמה בקרב הנוכחים, והגרא"מ שך הסביר:

"בדור שלפנינו באו עשירי יהודי רוסיה לפני החפץ חיים והציעו להקים קרן גדולה, שמרווחיה ניתן יהיה להחזיק את הישיבות הקדושות בהרחבה. הודה להם החפץ חיים אך השיב בשלילה על ההצעה. ונימק זאת בשלוש סיבות:

"ראשית, יש לתת לכל יהודי את האפשרות להיות שותף בהחזקת התורה. **שנית,** יותר משהיהודי נותן לגובה מטעם הישיבה, נותן הגובה ליהודי בעצם בואו של יהודי עטור בזקן ופלאות, ודיבוריו בזכות החזקת התורה וחשיבות לימודה משפיע לטובה על ביתו. **והשלישית,** אל תבטחו בנדיבים! יתכן מצב שהקרן תאבד נכסיה עקב השקעות כושלות ואז תעמודנה הישיבות בפני שוקת שבורה: ההמונים פסקו לתת והקרן ירדה לטמיון..."

סיים הגרא"מ שך: כל הסיבות הללו שייכות גם לעניינינו. והעולה על כולן: מה אם תקום ממשלה שתציב תנאים, שתדרוש שינויים בצביון המקודש של הישיבות, והלא נצטוינו לברוח מן הנסיון! לכן אני שב ואומר: איני מסכים! היו לא תהיה!" כשסיים השתררה דממה, וההצעה ירדה מן הפרק...

קנין תורה

"אני אלך במקומכם"...

סיפר רבי משה טורק שליט"א: כאשר בא פעם הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל לפרנקפורט, כדי לאסוף כסף עבור החזקת תלמידי ישיבתו, פגש אותו מידעו רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל. כששמע כי הגיע הרב מפוניבז' לאסוף תרומות, אמר לו: "היה לא תהיה! אצלנו לא יתבזה כבוד התורה עד כדי כך!"

הושיבו רבי יעקב מיד בלשכתו האישית, שם עמד ש"ס וילנא מהודר. ויכל הרב ללמוד שם במנוחה כאוות נפשו. "אני אלך במקומכם" הסביר לו.

ואכן יצא רבי יעקב רוזנהיים לחזר על פתחי הגבירים, נדיבי עם, כעבור ימים אחדים חזר אל הרב מפוניבז' והניח לפניו על השולחן סכום כסף גבוה, שהספיק לכסות את תקציב הישיבה למשך שנה תמימה.

הרב מפוניבז'

ללמד תורה לתלמידים

מצוה ללמד תורה לתלמידים, גם אם אינם בניו ובני בניו ! נלמד מהפסוק: "ואלה תולדות אהרן ומשה" (פרק ג"א)

וכתב רש"י (עפ"י גמ' סנהדרין יט): ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה... שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. עכ"ל. ומוסיף השל"ה הק': ולא תאמרו "כאילו" ילדו, ולא ילדו ממש. כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה... על כן אשרי מי שעושה כן ולומד ומלמד בן חברו תורה, ובחינם, אז שכרו כפול מן השמים. עכ"ד.

אדם נוצר להטיב לאחרים ולא להחזיק הטובה לעצמו

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל (אב"ד קובנה) מביא בהקדמה לספרו (עין יצחק) מדברי חז"ל (בתנא דבי אליהו פרק כז) עה"פ "הלא פרוס לרעב לחמד" ואין רעב אלא הרעב מן הדברי תורה שנאמר "הנה ימים באים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם" מכאן אמרו אם יש אדם שהוא מבין בדברי תורה יפרנס מתורתו גם כן כדי שתתרבה חכמתו לו ומוסיפין לו עליו.

עוד הביא מש"כ רבי יהודה החסיד ז"ל בספר חסידים דאין רשות לתלמיד חכם שמחדש חידושי תורה להחזיקו לעצמו כי לא ניתנו לו רק כדי שילמדם לישראל וכמו שאמר התנא "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת", ופירשו המפרשים, שלא יחזיק הטוב ההוא לעצמו כי לכך נוצרת להטיב גם לאחרים, וזהו בכלל המצוה דמצוין ללמד לאחרים אעפ"י שאינם בניו וכמש"כ הרמב"ם (הל' ת"ת פ"א הלכה ב) ובשו"ע (יו"ד סי' רמה"ג), והכותב בספר כמלמד לתלמידים.

בילקוט מעם לועז מובא שאם התלמיד חכם נוהג טובת עין ואינו כובש תורתו, אלא מלמדה לאחרים, מספקים בידו ללמוד עוד וללמד אחרים, שיעשה כמעין המתגבר שאינו חסר מאומה מכל מה ששואבים ממנו. ונמשלה המצוה לנר והתורה לאור, כשם שהנר הוא דולק, אפילו אלף אלפים מדליקים ממנו אינו חסר. כך כל מי שיתן למצוה אינו מחסר נכסיו.

ואם המצוה כך, התורה על אחת כמה וכמה, שנמשלה לאור מאיר. ואם שומע לעצת היצר הטוב ואינו כובש חכמתו, לא זו בלבד שאין חכמתו נחסרת אלא יחדש ויוסיף על לימודו, ותהא לו סייעתא דשמיע ללמד אחרים.

מעלת המלמד ילדים קטנים וההיתר ליטול מהם שכר

הטור כתב כי ללמד ילדים קטנים מותר בשכר משום שנחשב כמקבל שכר על שימורם. והוסיף הדרכי משה (בשם הגהות מיימוניות) שהוא הדין מותר לקבל שכר כדי ללמד אדם שקשה ללמוד.

ונשאל גאב"ד אונגוואר, הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בשו"ת משנה הלכות חלק ה' סימן קעו): הרי "מה אני בחינם אף אתה" נאמר ביחס לכל אדם, ומנין לנו להבדיל בין אדם קל הבנה לאדם קשה הבנה?

וביאר גאב"ד אונגוואר שמה שכתב הדרכי משה "אדם שקשה ללמוד" אין הכונה שהוא מחוסר הבנה וכדומה, אלא שבמציאות קשה ללמוד עמו. והיינו שהקושי אינו בתוך הלימוד [שאו בוודאי מצוה ללמדו בחינם] אלא הקושי הוא להתחיל ללמוד עמו, שנדרש ביטול זמן והתאמצות גדולה כדי להכניסו ללימוד. וקא משמע לן בזה שמותר לקחת שכר גם ללימוד עם אדם מבוגר שלא צריך שימור, אם גורם הוא לטרחת יתירה לזה שלומד עמו.

הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל כתב על מה שאמרו חז"ל (במדרש תהלים) בפסוק "נעיונות בימינך נצח" - חד אמר אלו סופרין ומלמדי תינוקות לאמיתן שהם עתידין לישב בצילו של הקב"ה "ומכאן נראה" - כותב הרב וולבה - "כי מעלתן של מלמדי תינוקות אשר בעבורה הם זוכים לשבת בצילו של הקב"ה הוא שהם מלמדים לאמיתן. נתנו חז"ל מעלת האמת דוקא למלמדי תינוקות כי הם המעמידים ילדי ישראל על הידיעות היסודיות שבתורה"ק. הם צריכים ללמדם דוקא לאמיתן, להיות אנשי אמת המתחנכים לאמת ועל זה יזכו ל"נעיונות בימינך נצח"!

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הורה למלמדים ולמגידי שיעורים (הובא בשלמי מועד) שיש ללמד את העניינים הנלמדים לפני התלמידים בבקיות ובבהירות, בכדי שהתלמידים לא יתקשו להבין את הסוגיא הנלמדת. והיה אומר בדרך מליצה: אם חז"ל אמרו "דברה תורה כלשון בני אדם", א"כ, בני אדם ודאי שצריכים לדבר בלשון בני אדם...

"כאילו ילדו"...

שאל אחד את הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך: מדוע אמרו חז"ל "כל המלמד בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"? הסביר לו רש"י: משום שמלמד תלמידים, אינו מן הדברים הקלים. הרבה עמל ויגיעה צריך לכך.

ובהזדמנות אחרת הביא רש"י את ביאורו של הגרי"ל חסמן זצ"ל על מה ששאל משה רבינו את הקב"ה: "האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילידתיהו... מאין לי בשר לתת לכל העם הזה" (במדבר יא) ותמוה: אם כן ילד אותם מהיכן יהיה לו בשר במדבר?

אלא התרוץ: אם זה ילד שלו, היה מתאמץ ומשיג עבורו בשר אף במדבר. כי עבור ילדו שלו מוסרים את הנפש. "ובחינה כזו של מסירות נפש" - הוסיף רש"י - "אמורה להיות גם אצל המלמד בן חברו תורה "כאילו ילדו"..."

במלחמת ששת הימים, כאשר פגזים נפלו בכל שטחי ירושלים, נטש רש"י את מעונו שבשכונת שערי חסד, מתוך אהבתו ומסירותו לתלמידיו, ועבר עם בני ביתו להתגורר בין כותלי הישיבה בבית וגן, במשך כל תקופת המלחמה, מתחילתה ועד סופה.

חיכו מחמדים, שה-ש"ז

ללמד תלמידים עדיף על דיניות

כאשר הקים רבה של פתח תקוה הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל את בית הדין האיזורי בעירו, חיפש אחרי מועמד מתאים למשרת דיין מבני העדה הספרדית. חקר ודרש הרבה, מי הם טובי הכוחות התורניים בעדה זו באותה תקופה, ומכולם נתן עיניו בגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל. הלך והציע לו שיבוא לפתח תקוה וישב ב"מותב תלתא" לדון ולשפוט בין איש לרעהו.

המשרה שהציע לו היתה חשובה ומכובדת ביותר, וגם מתן שכר יפה היה שמור בצידה. אולם רבי יהודה השיבו בהחלטיות גמורה, שאין בדעתו לעזוב את הוראת התלמידים בישיבת פורת יוסף, כי הוא רואה בכך את יעוד חייו. רבה של פתח תקוה לא הרפה ממנו. הוא התעניין מה משכורתו בישיבה, והציע לו משכורת כפולה פי חמש! בהטעימו, כי בתנאי רווחה כאלה יוכל להמשיך לשקוד על דלתות התורה גם בעתיד מתוך מנוחת הנפש.

ברם, רבי יהודה לא הושפע כל עיקר מן הנימוק הזה, והיה נחוש בדעתו להשאר בפורת יוסף. האידיאל להעמיד דורות תלמידי חכמים, שימשיכו את שרשרת מקבלי ומנחילי התורה התנשא והתרומם בעיניו מעל כל החשבונות - "עסק התורה עם התלמידים הצעירים יקר בעיני מכל" - אמר.

וזאת ליהודה

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"ישראל - גומלי חסדים!" (2)

כעבור תקופה הגיע הרב גרוסמן שוב לארץ ישראל, כאן פגש רב שהגיע מאותו אזור באירופה ממנו הגיעה הגיורת. הוא שאל אותו אם שמע אי פעם על יהודים שהתגוררו באותו אזור. "וודאי!" הייתה תשובתו המפתיעה. "הייתה שם אוכלוסייה יהודית ויש שם גם בית כנסת ובית קברות יהודי!" הרב גרוסמן מיהר למסור את המידע לגיורת, מיד בהגיעו חזרה לארה"ב. זו החליטה להשקיע משאבים כדי לחקור את הנושא.

כעבור חצי שנה הגיעה לרב גרוסמן שיחת טלפון מחוץ לארץ (דבר נדיר בשנות השישים), הייתה זו הגיורת שבהתרגשות עצומה סיפרה לרב כיצד נסעה לאירופה ושכרה חוקר שיתחקה אחר עקבותיה של אמה. ואמנם, שמה האמיתי של אמה היה יהודי והוריה היו קבורים בבית הקברות היהודי שבאזור!

"הגיורת" הייתה יהודייה מעיקרא!

למרות הגילוי לא התיר הרב לקדם את השידוך עם מרק, שכן גם אם הגיורת איננה גיורת היא עדיין נחשבת כגרושה.

"אבל האם אני באמת כהן?! ניסה מרק לטעון. - "אינני מבין" השיב הרב בתמיהה "אתה בעצמך אמרת לי שסבך היה כהן. אם כך, גם אתה כהן!"

"אני לא בטוח" השיב מרק בהיסוס "כשלמדתי לקרוא עברית, הלכתי לבית הקברות כדי לעלות על קברו של סבי, וגיליתי שעל המצבה לא מוזכר שהוא היה כהן". הרב גרוסמן נבון "אם כך מדוע חשבת שאתה כהן?" - "משום שכשנהייתי בר מצווה ערכו לי את הטקס בבית כנסת לא אורתודוקסי, ושם קראו לי לתורה לעלייה ראשונה. והעלייה הזאת ניתנת תמיד לכהן!"

הרב גרוסמן חיך. "זה לא אומר כלום", הסביר למרק. "אני מציע שנברר את העניין באופן יסודי!"

בדיקה נוספת של המצבה אישרה שאין סימן לכך שסבו של מרק היה כהן. חקירה נוספת של הרב גרוסמן הובילה לעיירה בה התגורר הסב, שם אותו חברי קהילה ותיקים שעוד זכרו אותו. הדבר הוכח מעל לכל ספק: סבו של מרק מעולם לא נקרא לתורה ככהן או לוי. מרק איננו כהן!

דבריו של הרב גרוסמן זצ"ל הוכחו כנכונים. מרק ו"הגיורת" נישאו וזכו להקים משפחה. כיום, ילדיהם הולכים כולם בדרך התורה וה...חסד! אמונים על מילותיו הבהירות של הרב גוסטמן: "אישה בעלת מידות כה ברורות של חסד ויושר חייבת להיות מזרעו של אברהם אבינו!"

"גיבורת הסיפור" שלפנינו התגיירה בתום תקופה בה דחה הרב את בקשתה - כמתחייב על פי ההלכה - אך מה ששכנע את הרב שהיא בשילה לגיור הייתה מידת החסד שלה, שזהו אחד מהסמנים של עם ישראל.

המשך הסיפור מזהים עוד יותר!

* * *

ביום בהיר התקשרה הגיורת להרב רפאל גרוסמן (רב בניו ג'רסי ארה"ב, בשנות השישים למנינים) ובקשה ממנו לתהות על קנקנו של 'מרק' - בחור בעל תשובה שהציעו לה.

הרב פגש את הבחור והתרשם מאישיותו והליכותיו, אך חקר אותו בזהירות בכדי לוודא שהוא אומנם יהודי על פי ההלכה. "אתה לא כהן במקרה?" התעניין הרב - "כהן?" מרק חשב לרגע "אני חושב שסבא שלי היה כהן, לא, בעצם אני בטוח בכך. לגמרי שכחתי מזה". כאשר שמעה על כך הגיורת החווירה, שכן לכהן אסור לישא גיורת.

* * *

רבינו הגאון רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל - ראש ישיבת 'נצח ישראל' בירושלים - נשען על הכיסא והאזין בקשב לסיפור ששח באוזנו הרב רפאל גרוסמן. הוא תיאר את כל ההיסטוריה של הגיורת, והרב גוסטמאן סיכם: "אישה בעלת מידות כה ברורות של חסד ויושר חייבת להיות מזרעו של אברהם אבינו".

"איך זה יכול להיות?" ניסה הרב גרוסמן להבין "הלוא היא מגיעה מאזור באירופה שיהודים לא התגוררו בו. שם המשפחה שלה אינו יהודי. זה לא הגיוני שהיא יהודייה".

הרב גוסטמאן הורה לו לחקור את הנושא. "לא יכול להיות אחרת, האשה יהודייה! ומה בקשר לבחור? האם הוא באמת כהן? האם הוא יודע מה זה בכלל כהן? אולי הוא רק חושב שהוא כהן ובעצם הוא טועה?" הרב גרוסמן לא רצה להתווכח עם ראש הישיבה ועזב את המקום מבולבל ומודאג.

חלף זמן, והגיורת לא יצרה קשר עם הרב גרוסמן. אשתו החליטה להתקשר אליה ולהזמינה לסעודת השבת. במשך הסעודה חזר הרב גרוסמן על דבריו המפתיעים של הרב גוסטמאן. הגיורת התרגשה מאוד ופלטה: "האמת שאמי הייתה מאומצת. עמוק בלבי תמיד תהיתי אם היא לא הייתה ממוצא יהודי".

"מעניין מאוד" אמר הרב גרוסמן ושקע במחשבות.